

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: МЕДИЦИНСКИ

ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени урађене докторске тезе
ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

На основу члана 149. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13) члана 54. Статута Универзитета у Бањој Луци и члана 18. Статута Медицинског факултета Универзитета у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Медицинског факултета на сједници одржаној **12. 05. 2015.** године, је донијело одлуку број **18/3 – 363/2015** о именовању Комисије за оцјену урађене докторске тезе мр сц. Авде Шакушића, доктора медицине, под називом „Промјене у породичним компетенцијама и породичној кохезији зависника о алкохолу послије успостављене апстиненције“ у саставу:

- 1. Др Марија Бургић Радмановић, редовни професор, ужа научна област Психијатрија, Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци, предсједник;**
- 2. Др Есмина Авдибеговић, ванредни професор, ужа научна област Психијатрија, Медицински факултет Универзитета у Тузли, члан;**
- 3. Др Милан Арбутина, ванредни професор, ужа научна област Неурологија, Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци, члан.**

Након детаљног прегледа урађене докторске дисертације кандидата Мр сц. др мед. Шакушић Авде, Комисија подноси следећи Извјештај:

1. УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ ДОКТОРСКЕ ТЕЗЕ

Докторска теза кандидата мр Авде Шакушића написана је латиничним писмом (фонт Times New Roman, величина 12, проред 1.5) и штампана на А4 формату.

Теза је написана прегледно, јасно и језички коректно на 106 страница уз цитирање 128 научних референци. Садржи 21 графикон и 42 табеле. У складу са

Методологијом писања научно-истраживачких радова, докторска теза садржи осам поглавља:

1. Увод, 2. Циљ истраживања и основне хипотезе од којих истраживање полази,
3. Методологија и начин рада, 4. Резултати истраживања, 5. Дискусија, 6. Закључци,
7. Литература и 8. Прилози.

На крају рада наведена је листа скраћеница које су коришћене у писању докторске дисертације, као и називи слика, графикона и табела.

2. УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Уводни дио докторске тезе написан је на 30 страна концизно и даје преглед стања у науци и пракси у вези са болести зависности о алкохолу. Сваки реченични навод или наводни пасус праћен је одговарајућом референцом из новије литературе или актуелним извором података.

У овом дијелу кандидат даје дефиницију зависности о алкохолу, неке елементе из историје алкохолизма, етиологију, епидемиологију зависности о алкохолу, односе у породици, породичној динамици и моделима понашања и функционисања породице зависника о алкохолу прије и након успостављене апстиненције у трајању од једне године. Посебна пажња је посвећена породичним компетенцијама и учинку терапијских поступака на промјенама у породичним компетенцијама, промјенама у квалитету живота појединца и породице у цјелини.

У литератури је тешко наћи слична истраживања. Радови о породичним компетенцијама у породицама алкохоличара и учинку терапијских поступака на промјене у породичним компетенцијама су малобројни. На подручју бивше Југославије радови који се односе на ову тему су ријетки, углавном су истраживања

била усмјерена на утицај алкохолизма на одгој и начин понашања дјете у породици алкохоличара. Самим тиме ово истраживање има додатну вриједност.

Циљ истраживања садржан је у утврђивању породичне кохезије и компетенција брачних партнера, начина функционисања, те облика испољавања агресивности у породицама алкохоличара прије и након проведене терапије у трајању од годину дана.

С тим циљем испитани су социодемографски показатељи, ниво породичне кохезије, породична флексибилност, начин комуникације у породици, начин и јачина испољавања агресије, а један од циљева је издвајање предиктора стабилне апстиненције.

Нивои породичне кохезије испитивани су кроз степен емоционалне везе која постоји међу члановима породице и равнотеже између независности чланова породице и заједништва унутар ње. Породична флексибилност мјерена је помоћу индикатора као што су моћ у породици, стила преговарања, односа заснованих на улогама и правилима која регулишу односе међу члановима породице. Комуникација у породици процијењена је кроз вјештину слушања, јасноћу говора, могућност праћења континуитета разговора, те уважавању и поштовању других у односу на самог себе. Начин и јачина испољавања агресије мјерена је степеном испољавања латентне вербалне и физичке, те манифестне вербалне и физичке агресивности зависника о алкохолу.

Хипотезе су постављене након детаљног прегледа публикације, дефинисања проблема и правца истраживања.

Постављена је генерална хипотеза да детоксикација, успостављање трајне апстиненције, терапијски рад са породицом зависника о алкохолу у значајној мјери побољшава квалитет живота породице и појединца унутар ње.

Прва хипотеза упућује да апстиненти од алкохола као и њихове породице показују знатно виши степен породичне кохезије: емоционалне везе су јаче, породица је чешће на окупу, више времена и простора посвећују једни другима, доношење важних одлука за појединца и породицу су заједничке, присутна је флексибилност.

Друга хипотеза потврђује да апстиненти од алкохола и њихови брачни партнери показују побољшање у породичној компетентности, вођењу породице и експресивности.

Трећа хипотеза упућује да код зависника о алкохолу након успостављања једногодишње апстиненције контрола агресије је значајно побољшана и сведена на латентну контролирану агресивност без знакова манифестне вербалне и физичке агресивности.

Ово истраживање значајно доприноси сагледавању проблема пијења алкохола како за појединца тако и за његову породицу. Добивени резултати су примјенљиви у сачињавању мултидисциплинарне стратегије комплексног третмана, психосоцијалне подршке зависника и њихових породица, те унапређењу квалитета живота како појединца, његове породице и друштва у цјелини.

Наведено је 128 референци, од којих је 84 или 66% из периода 2004 до 2014 године.

Литература коришћена у изради докторске дисертације правилно је цитирана, адекватна, савремена и укључује све аспекте истраживања.

3. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД РАДА

Изабрана методологија је у складу са циљем истраживања. Дизајн и фазе истраживања, прегледи, неопходне анализе и методологија рада су јасно описани и одабрани у складу са важећим стандардима и нормама. Ради се о компаративној студији у основи проспективног типа са кориштењем одговарајућих упитника уз мањи ретроспективни дио са кориштењем раније медицинске документације. Истраживање је проведено у Клиници за психијатрију Универзитетско клиничког центра Тузла у Тузланском кантону у периоду 2012. – 2013. године.

У истраживање је укључено 120 зависника о алкохолу који су пристали на истраживање и потписали информисани пристанак. Од 120 зависника и њихових брачних партнера формиране су двије групе: Е1 и Е2 група. Урађена су два тестирања, на самом почетку прије проведене терапије и 12 мјесеци након проведене терапије.

Као инструменти истраживања кориштени су: анкетирање пацијената, база података Клинике за психијатрију УКЦ Тузла, Упитник за идентификацију зависности о алкохолу (MAST тест), Упитник за процјену тежине зависности (SADQ), Упитник за мјерење агресивности (AG-87), Самооцјенски породични упитник (SFI), Скала евалуације породичне адаптивности и кохезије (FACES-III), Манчестерова кратка скала процјене квалитета живота (MANSA) и Општи упитник конструисан за ово истраживање.

Узорак и контрола су довољно велики, а низ параметара који су анализирани дају довољно података за релевантно закључивање. Добивени резултати су јасно приказани. Дискусија показује способност кандидата да синтетизује податке, разматра резултате, доводи их у међусобну везу и упоређује са подацима из доступне литературе.

Статистичка обрада података је урађена у програму SPSS, верзија 20. У анализи података примијењена је метода дескриптивне статистике за израчунавање средње вриједности, стандардне девијације, χ^2 тест, Т-тест и Пеарсонов тест корелације. Као статистички значајна разлика сматрани су резултати гдје је $p > 0.05$ или на нивоу поузданости од 95%. Унос података обавио је истраживач, а статистичку обраду особа са професионалним искуством у статистичким анализама.

4. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања показују да квалитет живота испитаника и породице је знатно побољшан након једногодишње апстиненције и спроведеног терапијског рада са испитаницима и њиховим партнерима. Параметри који потврђују ову хипотезу су значајно веће опште задовољство квалитетом живота испитаника, знатно већи ниво породичне компетентности, породичне адаптивности и јединствености.

Породице апстинената показују просјечан степен породичне кохезије, што значи да међу члановима породице постоји повезаност тј. емоционална блискост и лојалност. Истраживање показује да апстиненти од алкохола и њихови партнери показују

просјечну породичну флексибилност, умјерено добру функционалност, слабо и средње изражен породични конфликт, умјерено добро до добро породично здравље, средње добру породичну комуникацију, те просјечну породичну јединственост и прилагодљивост. Апстиненти и њихови партнери који су укључени у Клуб лијечених алкохоличара показују бољу породичну комуникацију и адаптивност од испитаника који су само на амбулантном психијатријском лијечењу. Апстиненти од алкохола након једногодишње апстиненције и проведеног лијечења не показују вербалну и физичку агресивност, а укупна агресивност је редуцирана на ниво слабо изражене латентне контролисане агресивности. У испољавању агресивности међу апстинентима који су само на амбулантном психијатријском третману и апстинентима који су укључени у Клуб лијечених алкохоличара није утврђена значајна разлика. Нема разлике између испитиваних група у зависности о алкохолу и тежине зависности, али постоји разлика у тежини зависности код апстинената укупног узорка прије и 12 мјесеци после успостављене апстиненције и проведеног лијечења. Апстиненти лијечени само амбулантно имају чешће рецидиве у односу на апстиненте који су укључени и у Клуб лијечених алкохоличара. Истраживање је потврдило да укључивање апстинената и њихових партнера у рехабилитациони програм доприноси већем нивоу општег задовољства квалитетом живота, већем степену породичне компетентности, породичној јединствености и прилагодљивости, те нижем нивоу испољавања агресивности. Утврђено је да су наведени параметри предиктори стабилности апстиненције. Теоријски допринос овог рада огледа се у избору теме и испитаника чиме је направљен позитиван квалитативни отклон будући да се у обимној литератури из области болести зависности не налази примјер истраживања на ову тему. Најчешће су рађене анализе могућих предиктора за повољан или неповољан исход у лијечењу зависности о алкохолу.

Овим истраживањем дати су нови одговори на честа питања у вези са апстиненцијом зависника, те корисни прилози у сагледавању проблема пијења алкохола како за појединца тако и за његову породицу.

Практични допринос је јасан, добивени резултати су примјенљиви у сачињавању мултидисциплинарне стратегије комплексног третмана, психосоцијалне подршке зависника и њихових породица, те унапређењу квалитета живота како појединца, његове породице и друштва у цјелини.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

Докторска теза „Промјене у породичним компетенцијама и породичној кохезији зависника о алкохолу послије успостављене апстиненције“ израђена је у складу са образложењем које је кандидат предложио приликом пријаве тезе. Теза је урађена по правилима и принципима израде научно-истраживачког рада. Резултат је оригиналног стручног и научног рада кандидата, а вриједност јој даје практична примјенљивост добијених резултата.

Теза је методолошки добро постављена а материјал статистички адекватно обрађен.

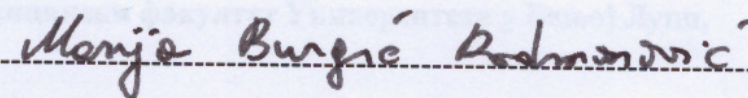
Закључци су засновани на релевантним чињеницама. Резултати су практично примјенљиви и мислимо да представљају оригиналан допринос струци и науци.

Теза је оригинална и сличних истраживања није било у нашој средини.

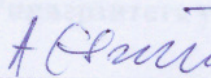
Комисија за оцјену урађене докторске тезе једногласно даје позитивну оцјену докторске тезе под називом „Промјене у породичним компетенцијама и породичној кохезији зависника о алкохолу послије успостављене апстиненције“ кандидата мр сц. др Авде Шакушића и предлаже Наставно-научном вијећу Медицинског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати овај Извјештај и омогући кандидату да своју тезу јавно брани.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. Др Марија Бургић Радмановић, редовни професор, ужа научна област Психијатрија, Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци, предсједник;

2. Др Есмина Авдибеговић, ванредни професор, ужа научна област Психијатрија, Медицински факултет Универзитета у Тузли, члан;

3. Др Милан Арбутина, ванредни професор, ужа научна област Неурологија, Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци, члан.

